

11) Právo obchodních korporací

Úvod

- Obchodní zákoník (zákon č. 513/1991 Sb.) zrušen
- Občanský zákoník obsahuje základní ujednání o podnikání a podnikatelích
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích) je *lex specialis* se zvláštní úpravou korporací
- Zachovává co nejvyšší míru svobody
- ZOK je oproti ObchZ podstatně liberálnější, posiluje však instituty, které jsou nezbytné pro řádné fungování korporací – např. odpovědnost za jejich správu a obchodní vedení

Úvod

- Namísto pojmu podnik používá ObčZ termín obchodní závod
  - § 502 ObčZ: **Obchodní závod** (dále jen „závod“) je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.
  - § 503/1 ObčZ: **Pobočka** je taková část závodu, která vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a o které podnikatel rozhodl, že bude pobočkou.
  - § 503/2 ObčZ: Je-li pobočka zapsána do obchodního rejstříku, jedná se o **odštěpný závod**; to platí i o jiné organizační složce, pokud o ní jiný právní předpis stanoví, že se zapíše do obchodního rejstříku.
  - § 504 ObčZ: **Obchodní tajemství** tvoří konkurenčně významné, určitelné, ocenitelné a v příslušných obchodních kruzích běžně nedostupné skutečnosti, které souvisejí se závodem a jejichž vlastník zajišťuje ve svém zájmu odpovídajícím způsobem jejich utajení.

Obchodní rejstřík

- Zákon č. 304/2014 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěřenských fondů
- Zápis:
  - Korporací a jiných právnických osob
  - Zahraničních osob
  - Fyzických osob – podnikatelů (při překročení obranu 120 mil. Kč za 2 účetní období)
- Zápis do OR se oznamuje FÚ, ŽÚ, SÚ
- Obchodní rejstřík → veřejný rejstřík, do kterého se zapisují zákonem stanovené údaje týkající se určité skupiny podnikatelů
- Sbírka listin a její význam

Osobní a kapitálové společnosti

- **Osobní společnosti**

- Nevytváří základní kapitál
- Přepokládá se osobní účast společníků na vedení společnosti
- Společníci ručí celým svým osobním majetkem (x komandista)
- Veřejná obchodní společnost (v.o.s.), komanditní společnost (k.s.)

- **Kapitálové společnosti**

- Vytváří základní kapitál
- Společnost řídí profesionální management
- Společníci neručí za dluhy společnosti
- Společnost s ručením omezením (s.r.o.), akciová společnost (a.s.)

Kapitálové společnosti

- Kapitálovou společnost může založit jediný společník
  - Kapitálová společnost se může stát jednočlennou společností rovněž v důsledku soustředění všech podílů v rukou jednoho společníka
- **Vklad**
  - Vklad je vyjádření peněžní hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace
  - Vkladovou povinnost lze splnit splacením v penězích (peněžitý vklad) nebo vnesením jiné, penězi ocenitelné věci (nepeněžitý vklad), a to i provedením práce nebo poskytnutí služby
  - Správce vkladů – před vznikem OK přijímá a spravuje splacené nebo vnesené předměty vkladů nebo jejich části společenskou smlouvou pověřený správce vkladů

Kapitálové společnosti

- Kapitálovou společnost může založit jediný jednatel
  - Kapitálová společnost se může stát jednočlennou společností rovněž v důsledku soustředění všech podílů v rukou jednoho společníka
- **Vklad**
  - Vklad je vyjádření peněžní hodnoty předmětu vkladu do základního kapitálu obchodní korporace
  - Vkladovou povinnost lze splnit splacením v penězích (peněžitý vklad) nebo vnesením jiné, penězi ocenitelné věci (nepeněžitý vklad), a to i provedením práce nebo poskytnutí služby
  - Správce vkladů – před vznikem OK přijímá a spravuje splacené nebo vnesené předměty vkladů nebo jejich části společenskou smlouvou pověřený správce vkladů
  - Peněžitý vklad přijme na zvláštní účet banka, vystaví potvrzení, neumožní s předmětem vkladu nakládat před vznikem OK

Podíl

- **Podíl** představuje účast společníka na společnosti a práva a povinnosti z této účasti plynoucí
- **Podíl na zisku** se stanoví na základě účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem společnosti
  - Je splatný do 3 měsíců ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí o jeho rozdělení
  - Omezení výplaty zisku → **insolvenční test**: obchodní korporace nesmí vyplatit zisk, pokud by si tím způsobila úpadek z důvodu insolvence (platební neschopnost)

Orgány obchodní korporace

- **Nejvyšším orgánem** v osobní společnosti jsou všichni její společníci, v kapitálové společnosti pak valná hromada
- **Kontrolním orgánem** obchodní korporace se rozumí dozorčí rada
- **Statutárním orgánem** osobní společnosti je každý její společník
- Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je každý jednatel, ledaže společenská smlouva určí, že více jednatelů tvoří **kolektivní orgán**
- Statutární orgán akciové společnosti – zvláštní úprava

Péče řádného hospodáře

- **§ 51 ZOK:** Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.
  - → loajalita, znalosti, péče
  - Osoba, která povinnost porušila, vydá OK prospěch, o který se obohatila nebo nahradí škodu v penězích. OK se může domáhat náhrady újmy.
- **§ 159/1 ObčZ:** Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.

Péče řádného hospodáře

- **§ 51 ZOK:** Pečlivě a s potřebnými znalostmi jedná ten, kdo mohl při podnikatelském rozhodování v dobré víře rozumně předpokládat, že jedná informovaně a v obhajitelném zájmu obchodní korporace; to neplatí, pokud takovéto rozhodování nebylo učiněno s nezbytnou loajalitou.
  - → loajalita, znalosti, péče
  - Osoba, která povinnost porušila, vydá OK prospěch, o který se obohatila nebo nahradí škodu v penězích. OK se může domáhat náhrady újmy.
- **§ 159/1 ObčZ:** Kdo přijme funkci člena voleného orgánu, zavazuje se, že ji bude vykonávat s nezbytnou loajalitou i s potřebnými znalostmi a pečlivostí. Má se za to, že jedná nedbale, kdo není této péče řádného hospodáře schopen, ač to musel zjistit při přijetí funkce nebo při jejím výkonu, a nevyvodí z toho pro sebe důsledky.

Péče řádného hospodáře

- **Zmírnění ekonomických dopadů**
  - Vyžádání pokynů od společníků
  - Pojištění
  - Pravidlo podnikatelského úsudku
  - Prokázání, že škodu nezpůsobil
  - Kolektivní statutární orgán – rozprostření břemene
  - Absolutorium – valná hromada se usnese, že škodu nebude vymáhat

Veřejná obchodní společnost

- Označení „v. o. s.“ nebo „obch. spol.“ nebo např. „Novák a spol.“
- Nemá orgány společnosti:
  - Statutární orgán i nejvyšší orgán tvoří všichni její společníci
- Nutná obchodní účast společníka na činnosti společnosti
- Minimálně dva společníci, každý společník má jeden hlas
- Není tvořen základní kapitál (ale může být)
- Převod podílu společníka ve VOS se zakazuje
- Zisk se rozdělí beze zbytku společníkům a ti jej pak zdaní (DPFO)
- Společníci ručí za dluhy společnosti veškerým svým majetkem společně a nerozdílně

Veřejná obchodní společnost

- Poruší-li některý ze společníků podstatným způsobem společenskou smlouvu, může soud na návrh jiného společníka tohoto společníka vyloučit nebo rozhodnout o zrušení společnosti
- Pro všechny společníky platí zákaz konkurence
- Společnost se zrušuje například z důvodu:
  - Výpovědi společníka
  - Smrtí společníka (lze připustit dědění podílu)
  - Schválením oddlužení některého ze společníků
  - Vyloučením společníka soudem

Komanditní společnost

- „Hybrid“ mezi veřejnou obchodní společností a společností s ručením omez.
- Komanditní společnost, kom. spol., k. s.
- **Komplementář** → ručí za dluhy společnosti neomezeně
  - Je statutárním zástupcem, zákaz konkurence
- **Komanditista** → vkládají do společnosti vklad (do nesplacené výše ručí)
  - Výše podílu se určí podle poměru výše vkladů komanditistů
- Zisk a ztráta se dělí mezi společnost a komplementáře. Neurčí-li společenská smlouva jiné dělení, dělí se zisk a ztráta mezi společnost a komplementáře na polovinu.
- Důvody pro zrušení: insolvence společníků, smrt či zánik komanditisty

Společnost s ručením omezeným

- Jedna osoba může být jediným společníkem neomezeného počtu s.r.o.
- Statutární orgán – všichni jednatelé (x kolektivní orgán v SS), zákaz konkur.
- Základní kapitál – nejméně 1 Kč (upuštění od spoléhání se na ZK)
  - Minimální vklad společníka → právě 1 Kč
  - Možnost zvýšení i snížení ZK (ne pod 1 Kč na společníka)
- Společník ručí za dluhy společnosti do výše nesplacených vkladů
- Různé druhy podílů, různá práva a povinnosti, kmenové listy (CP na jméno)
- Možnost společníka jednostranně vystoupit
- Rozhodování *per rollam* na valné hromadě
- Fakultativně dozorčí orgán → dozorčí rada

Akciová společnost

- Základní kapitál 2 mil. Kč nebo 80.000 EUR
- Kapitálová společnost → akcionáři se na ni podílejí kapitálem, přičemž samotný chod společnosti řídí kvalifikovaný management
- Nemožnost ručení akcionářů za závazky společnosti
- Účast společníka (akcionáře) formou akcií → téměř neomezená převoditelnost (na doručitele → na majitele, na řad → na jméno)
- Orgány společnosti
  - Valná hromada: všichni akcionáři
  - Dualistická struktura: představenstvo a dozorčí rada
  - Monistická struktura: správní rada doplněná o statutárního ředitele

Družstvo

- Společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, ale i za účelem podnikání
- Obchodní firma – družstvo
- Nejméně tři členové, každý se podílí na základním kapitálu členských vkladem (jeho část může být určena jako vstupní vklad)
- Zakládá se usnesením na ustavující členské schůzi, která přijímá stanovy aj.
- Vnitřní struktura:
  - Členská schůze
  - Představenstvo
  - Kontrolní komise

Postup pro založení společnosti

- Sepsat společenskou smlouvu / zakladatelské právní jednání (1 společník)
- Opatřit požadované dokumenty:
  - Živnostenská oprávnění odpovědných zástupců
  - Právní důvod užívání nemovitosti, kde bude mít společnost sídlo (office house)
  - Prohlášení správce vkladu o splnění vkladových povinností
  - Cena nepeněžitého vkladu se určí na základě znaleckého posudku
  - Bezúhonnost zástupců – rejstřík trestů
  - Čestné prohlášení zástupců a souhlas s výkonem funkce
- Podání návrhu na prvozápis k rejstříkovému soudu s přílohami
- Uhrazení soudního poplatku
- Založení (přijetí zakladatelského PJ), vznik (právní moc zápisu do OR)